

Styrelsen har ordet

Vi har matlagningskurs i maj och Explore Indonesia i juni bakom oss. Under sin resa har Anik lämnat in 2000 kronor från SIS-barnfond till ett barnhem i Mampang, Jakarta.

Kort om kommande aktiviteter:

- 25 augusti - SIS picknick, Humlegården
- September - Welcome to Sweden, information om tid och plats kommer
- 27 oktober - Pasar Malam, lokal ej fastställd
- November - Matlagningskurs
- Januari 2019 - Julgransplundring

Vi återkommer med mer information och reserverar oss för ändringar.

Styrelsen

I DETTA NUMMER

Gamelans väg från Java till Rönninge	1
SIS-profil: Anders Hagardt	2
Det javanesiska språket, del 2	3
Gamelans väg..., forts	4
SIS-profil..., forts	4

Ordförande/ansvarig utgivare
Nada Danielsson

Redaktör & Layout:
Kadri Chanafiah

Redaktion:
Bengt Sahlin
Elisabet Lind
Miti Surjadi

Medlemsärenden:
Dian Engberg
sismedlem@gmail.com

Svensk-Indonesiska Sällskapet (SIS)
www.svensk-indonesiska.se
E-post: swedish-indonesian@gmail.com
Svensk-Indonesiska Sällskapet finns på
Facebook, Instagram och Twitter.
Postgiro 4339734-8

Gamelans väg från Java till Rönninge

Av Pia Söderberg

Urban Wahlstedt med sin wayang golek– docka Gatotkaca

I en härlig gammal villa i Rönninge söder om Stockholm bor en unik man med sin sambo. Han heter Urban Wahlstedt och är en av Sveriges få dalanger, som är namnet på den som spelar wayangteater. Till toner av traditionell indonesiskt slagverk, gamelan, framför han skådespel med wayang kulit, skuggteater, eller wayang golek, stavdockor.

Redan som barn väcktes hans intresse för Ostasien då hans far fört hem bilder och föremål från Kina på 30-talet. Senare, på 60-talet, började indonesisk gamelanmusik och wayangteater komma mer i fokus för Urban.

Han tog alla chanser som dök upp, kontakter med gästande artister, inköp av böcker, musik och wayangfigurer och utan att faktiskt ha planerat det har han blivit någon slags svensk wayangdockteaterspelare ”dalang”. I början ville han göra pastischer av de indonesiska förebilderna, men han har nu förstått vilken utvecklingspotential denna fantastiska kulturskatt har med

Wayangfigurernas intressanta personligheter.

På sydostasiatiska fastlandet har man gjort arkeologiska fynd av bronstrummor från Dong Son, cirka 400 år före år 0. Från dessa lär dagens gongmusik, som är förhärskande i hela Sydostasien, härstamma. I reliefer på t.ex. buddisttemplet Borobodur från 800-talet på centrala Java, finns gamelan avbildat.

När Urban vid årsskiftet 1991/1992 besökte Java köpte han utanför Cirebon ett par trummor och plåtdeklar till en gammal gamelan stämd i femtonig slendroskala. Hemmavid snickrade han ihop underreden till dessa och efterhand kompletterade han med hemtillverkade metallofoner. Innan han besökte Indonesien hade han redan några instrument i halv storlek, som han kopierat från gästande artisters instrument.

Fortsättning på sidan 4

SIS-profil: Anders Hagardt

Det har inte undgått någon Sahabat-läsare, hoppas jag, att vice ordförande i SIS heter Anders Hagardt. Det har han ställt upp för i många år nu. 5 år eller kanske 6 - jag har tappat räkningen. Men vem är denne alltid elegant klädda äldre herre? Vad har han för anknytning till Indonesien?

Själv har jag förmånen att sitta tillsammans med Anders i SIS styrelsen under några perioder. Ett stort engagemang kombinerat med bred erfarenhet inte minst inom föreningslivet och internationell social kompetens. Samtidigt representerar Anders på ett utomordentligt bra sätt svenskheten i styrelsen.

En fråga som jag alltid undrar över om Anders är varifrån kommer kärleken till landet på andra sidan jordklotet? Förhoppningsvis ger mitt samtal med Anders en bättre bild av SIS vice ordförande.

Från höger till vänster: Linda Meyer, Anders Hagardt och Gunnar Benckert

Första gången jag satte min fot i Indonesien var i juni 1985. Jag bodde då i Singapore, där jag arbetade för svenska kullagerbolaget SKF:s regionalkontor för Asien. Chefen i Singapore bad mig åka med honom till Jakarta för att diskutera ett ev. förvärv av en kullagerfabrik i Jakarta. Det var början på ett långvarigt mycket intressant och givande engagemang i Indonesien.

Detta höll på i 20 år fram till år 2005 med otaliga resor till Jakarta från Singapore och Sverige och med bosättning i Jakarta i fem år under 1990-talet. Att komma till Indonesien var en stor upplevelse och överraskning, då min liksom de flesta svenskars kunskap om landet var i det närmaste lika med noll.

Var Indonesien helt okänt för dig innan?

Första gången jag egentligen hörde talas om Indonesien var under slutet av 1970-talet, då vi var bosatta i London och min fru Helena hörde från några vänner, att det fanns en meditationsplats på Java, som hette Borobudur, och som var under renovering och behövde ekonomiska bidrag. Det lät intressant och vi bidrog med pengar till en insamling till detta för oss helt okända land.

Vad arbetade du med i Indonesien?

Min första uppgift i Indonesien var alltså att förhandla med en grupp indonesiska affärsmän, om att bli delägare i en fabrik i Cakung i Jakarta. I denna grupp ingick, personer på absolut högsta nivå inom statsledningen och affärsvärlden i Indonesien. Vi förhandlade med och hade stöd av bl.a. Ginanjar Kartasasmita, då chef för BKPM senare minister, William Soeryadaya, huvudägare till indonesiska Astragruppen, och Sudwikatmono, nära businesspartner m.m till Suharto. Detta var en stor fördel bl.a. när det kom till att få diverse myndighetstillstånd och i förhandlingar med bolagets banker. Det gjorde också förhandlingarna ganska komplicerade.

Det tog flera år innan SKF lyckades bli delägare i bolaget ledande till ett joint venture tillsammans med företagsgruppen Astra, först som minoritetsägare men senare med SKF gradvis ägande och kontroll av företaget.

Ja, det krävdes stora namn och tålmod att göra affärer i Indonesien på den tiden. Vad hade du för roll i förhandlingarna?

Parallellt med detta överenskom vi med SKF:s nationella distributör i Indonesien att bilda ett försäljningsbolag i Jakarta för försäljning av SKF:s produkter över hela Indonesien. Efter många turer blev detta bolag helägt av

SKF. Mitt engagemang i dessa båda bolag var att jag var SKF:s representant i förhandlingarna vad gällde båda bolagen, samt successivt ledamot av styrelsen och ledningen för fabriken och försäljningsbolaget och VD för försäljningsbolaget i många år.

Du har säkert lärt dig indonesiska...

När jag kom till Indonesien, kunde jag ingen indonesiska. Mitt arbete i båda dessa bolag var så krävande, att det inte fanns mycket tid för att ägna sig åt språkkurser. Dock lärde jag mig en del indonesiska i det dagliga arbetet, något jag tyvärr till största delen glömt efter alla dessa år. Men det gjorde inte så mycket, eftersom de flesta personer jag arbetade med kunde tillräckligt bra engelska.

Försäljningsbolaget hade 22 olika SKF distributörer i alla delar av landet som jag besökte regelbundet, och då var alltid en medarbetare från försäljningsbolaget med som tolk, när det behövdes. För det dagliga arbetet fungerade därmed kommunikationen med olika personer utan problem.

Hur var det att bo och arbeta i Indonesien?

Att bo och arbeta i Indonesien var en omvälvande upplevelse. De flesta indonesier är otroligt vänliga och tillmötesgående, och samarbetet gick oftast

Fortsättning på sidan 4

DET JAVANESISKA SPRÅKET, del 2

Av Dhany Saputra, Editor: Sissel Almgren

Javanesisk grammatik

Det finns nästan ingen grammatik på javanesiska. Att byta till Kromo Inggil när man pratar med respekterade eller äldre människor är viktigare än grammatik. Ställ bara på vad som är tänkt, inhemska talare gör ofta också grammatiska misstag.

Svenska: *Din mor åt nudlar igår. Din mor äter nudlar nu.*

Ngoko: *Mbokmu mangan mi wingi. Mbokmu mangan mi saiki.* Kromo Inggil: *Ibu njenengan dbahar mi kolo wingi. Ibuk njenengan dbahar mi saki*

Frasen lista

Svenska	Ngoko	Kromo Inggil
Hej	Nämn hans/hennes namn	Nämn hans/hennes namn och titel
Hur mår du?	<i>Piye kabarmu?</i>	<i>Kados pundi kabaripun panjenengan?</i>
Bra. Och du?	<i>Apik. Kowe piye?</i>	<i>Kulo sae. Panjenengan kados pundi?</i>
Vad heter du?	<i>Jenengmu sopo?</i>	<i>Panjenengan sinten asmanipun?</i>
Mitt namn är...	<i>Aku ...</i>	<i>Kulo ...</i>
Trevligt att träffas	*	*
Tack	<i>Suwun</i>	<i>Matur nuwun</i>
Varsågod	<i>Podbo-podbo</i>	<i>Sami-sami</i>
Ja/Nej	<i>Iyo/Ora</i>	<i>Inggih/Mboten</i>
Ursäkta	<i>Tak levat be</i>	<i>Nuwun sewu</i>
Jag är ledsen	<i>Sepurane</i>	<i>Kulo nyuwun ngapunten</i>
Hej hej	<i>Mulih sik yo (jag går hem nu)</i>	<i>Pareng</i>
Jag pratar inte javanesiska	<i>Aku ora iso ngomong jowo</i>	<i>Kulo mboten saged boso jawi</i>
Pratar du engelska?	<i>Kowe iso ngomong boso Inggris?</i>	<i>Panjenengan saged boso Inggris?</i>
God morgon	*	<i>Sugeng enjing</i>
God eftermiddag	*	<i>Sugeng siyang</i>
God kväll	*	<i>Sugeng dalu</i>
Jag förstår inte	<i>Aku ora ngerti</i>	<i>Kulo mboten ngertos</i>
Vart finns toaletten?	<i>Jedinge sebelah endi?</i>	<i>Jedingipun sebelah pundi?</i>

*) Vi använder aldrig dessa fraser på javanesiska, eftersom det anses vara artighet som inte är nödvändigt i Ngoko.

*Returadress: Ystadvägen 94, 121 49 Johanneshov***Gamelans väg..., forts från sid 1**

Dess skalor hade bandats in. Nyligen importerades bonangkärl stämda i sjuttonig pelogskala.

Efter cirka 20 års famlande uppstod år 2013 äntligen en ensemble av entusiastiska gamelanspelare och sedan år 2015 ingår den i den ideella föreningen Gongbron, som då bildades. Som flest har det varit 12 medlemmar i ensemblen. De tränar som regel torsdagskvällar hemma hos Urban med uppehåll sommar och kring jul.

Hittills har de uppträtt med sju wayangföreställningar på den lilla Pygméteatern i Stockholm, fem föreställningar i Rönninge Folkets Hus, en liten konsert i Hågelbyparken och en föreställning med seminarium på Stockholm Early Music Festival.

Denna höst 2018 är två framträdanden inplanerade. Söndagen den 30 september firas 100-årsminnet av den franske kompositören Claude Debussy med hans musik framförd av diverse celebriteter. Eftersom gamelan har präglat Debussys musik, kommer Gongbrons ensemble då att där spela ett litet stycke. Konserten äger rum i Eric Ericsonhallen, före detta Skeppsholmskyrkan.

Senare på hösten, den 9 november, framförs Nesan på Teater Slavass, Tonsalen i Huddinge. Nesan är en episod ur Mahabharata som ska framföras såsom Wayang Kulit med Gongbrons gamelanensemble.

Det är fantastiskt att vi i Sverige har en sådan begåvning som Urban som med sitt otörstliga intresse främjar gamelanmusik och wayangteater i vårt nordliga land! ■

SIS-profil..., forts från sid 2

mycket bra. Jag blev dock utsatt för två mordhot från affärskontakter efter några ganska obetydliga missuppfattningar. Med hjälp av mina indonesiska kontakter lyckades vi dock komma fram till lösningar i godo utan mord, våld eller ens pengar. Detta visar nödvändigheten av att ha ett gott kontaktnät av betydelsefulla indoneser, som kan hjälpa till med ev uppkommande problem.

Sverige och Indonesien har helt skilda kulturer, hur hanterar man det?

En svårighet, som jag upptäckte ganska snart var att en chef (åtminstone om han var utlänning) inte alltid fick korrekt eller i alla fall fullständig information om förhållanden i bolagen av sina medarbetare. Dåliga nyheter undanhölls ofta, för man inte vill störa eller oroa chefen. Men detta löstes genom att bygga upp ett internt system med några lojala personer i bolaget som, mycket diskret förstås, kunde ge kompletterade information. Detta informella dubbla system fungerade alldeles utomordentligt med tvåvägs information under mycket artiga och trevliga former.

Hann du se andra delar av Indonesien under dina 5 år i landet?

Eftersom SKF hade 22 distributörer i alla delar av Indonesien och framför allt på alla större öar, och dessa distributörer måste besökas regelbundet för att förmås att sälja mer och att betala sina räkningar. Därmed fick jag, och fick vi tillfälle att se väldigt mycket av olika platser i Indonesien också som turister. Mest exotiskt var väl kanske Banjarmasin och Ambon. En märklig sak var, att när vi skulle ordna något distributörmöte, ville alla distributörer alltid åka till Bali. Jag trodde innan

att indoneserna i gemen inte var så intresserade av Bali fullt med utländska turister.

Jobbade din hustru på SKF Indonesia också?

Min fru Helena, som länge hade arbetat med konst och kultur i många länder, fick ett fantastiskt arbetstillfälle att under några år arbeta som engelskspråklig guide för utlänningar på besök till "The Museum National", "The Gajah Museum", i Jakarta.

Hur kom du i kontakt med SIS?

I Jakarta fanns det också en förening av svenska affärsmän arbetande i Indonesien och indonesiska affärsmän med intressen i Sverige. Regelbundna sammanträden hölls för utbyte av information och gemensamma intressen.

Det som till stor del höll ihop de svenska, norska och finska familjerna i Jakarta var den egna golfklubben (utan egen golfbana) som träffades och spelade någon gång i månaden. Denna golfklubb spelade också ibland i Sverige på somrarna med representanter för Indonesiska ambassaden och andra indoneser i Stockholm, bl.a. Karel Pattyranie .

Sammanfattningsvis vill jag säga att arbetet och vistelsen i Indonesien var en enastående upplevelse som gav ovärderliga erfarenheter och massor av fantastiska minnen samt många goda vänner.

Att bo och leda företag i Indonesien, så olikt Sverige, var en stor utmaning och ett fantastiskt äventyr för en utlänning från Sverige. När vi sedan kom åter till Stockholm, blev vi medlemmar i SIS någon gång i början av 2000-talet med tillfälle att knyta många nya kontakter med indonesienintresserade. ■

Antecknat av Kadri Chanafiah

Du har väl inte glömt att betala årsavgiften? Bli medlem nu!

Årsavgiften för en familj 225 kr/år, för en person 175 kr/år, studerande 100 kr/år

Postgiro 4339734-8

Uppge namn, adress och e-postadress